

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΠΙΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Δ. ΚΟΥΡΤΣΙΔΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ

1939

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^{ΙΑ} Α.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
46 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 46
ΑΘΗΝΑ II

Ε.Λ.Α.Τ.Κ.Ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Α'

Είναι γνωστόν ὅτι ὁ Ἐθνικός μας Ποιητής ἀφῆκεν ἀλληλογραφίαν, ἡ ὁποία σπανιώτατα ἔχει ἀμεσον σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον του. Ὀλίγα ἔγγραφα πρὸς ἀρχάς, οἰκογενειακὴ ἀλληλογραφία, ἐπιστολαὶ δηλαδὴ πρὸς τὸν ἀδελφόν του Δημήτριον δι' οἰκονομικὰς κυρίως ὑποθέσεις (ὁ Δημήτριος διεχειρίζετο τὴν περιουσίαν τοῦ Διονυσίου) καὶ φιλικαὶ ἐπιστολαὶ τὰς ὁποίας ἀντήλλαξε μὲ μερικοὺς στενοὺς φίλους: τὸν Γεώργιον Μαρκοῦν (πατέρα τοῦ ποιητοῦ τοῦ « Ὀρκου », ποιητὴν τὸν ἴδιον) (1), τὸν Γεώργιον Τροσκίτην καὶ τὸν μουσικοσυνθέτην Νικόλαον Μαντζάρου. Ἡ ἀλληλογραφία αὕτη εὐρίσκεται κατὰ τὸ μεγαλύτερόν της τμήμα εἰς χεῖρας τοῦ ἱστοριοδίφου κ. Γιάννη Βλαχογιάννη. Ἐλεγχος ὄλων τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Σολωμοῦ συνετάχθη καὶ ἐδημοσιεύθη ὑπ' ἐμοῦ πρὸ τετραετίας καὶ πλέον (2). Ἐκτοτε δὲν ἐγένετο καμμία ἄλλη γνωστὴ, οὔτε εἰς ἐμέ, ὁ ὁποῖος εἶδον καὶ ἀντέγραψα πολλὰ χειρόγραφα (3). Εἶχον ὁμῶς τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἴδω τὸ 1935 καὶ νὰ καταγράψω τὰς πρὸς τὸν συνθέτην τῆς μουσικῆς τοῦ Ἐθνικοῦ μας Ὕμνου ἐπιστολάς τοῦ Σολωμοῦ, τὰς ὁποίας εἶχον ἀναφέρει εἰς τὴν διατριβὴν μου (4) δύναμαι λοιπὸν σήμερον νὰ καταγράψω τὰς δύο καὶ νὰ ἐκδώσω τὴν τρίτην.

(1) Περὶ τῶν σχέσεων τῆς οἰκογενείας Μαρκοῦν μετὰ τοῦ Ἐθνικοῦ μας Ποιητοῦ πρβλ. τὸ ἐμὸν ἄρθρον Μαρκοῦνδες - Σολωμός, περ. Κυπριακὰ Γράμματα Β' (1936), σ. 426-27, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία. Ἐνδιαφερούσας ἐπιστολάς τοῦ Γεωργίου Μαρκοῦν πρὸς τὸν Ποιητὴν μας (τῶν ἐτῶν 1824 καὶ 1825) ἐδημοσίευσεν ὁ Κων. Παλατιανός, Δύο ἐπιστολαὶ τοῦ Γεωργίου Μαρκοῦν πρὸς τὸν Σολωμόν, περ. Ἰόνιος Ἀνθολογία Η' (1934), σ. 197-9.

(2) Ν. Β. Τωμαδάκη, Ἐκδόσεις καὶ Χειρόγραφα τοῦ ποιητοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ, ἐν Ἀθήναις 1935, ἐν σελ. CXXII - CXXVIII.

(3) Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Δημητρίου πρὸς τὸν Ποιητὴν (παρὰ Βλαχογιάννη) δὲν ἐξεδόθησαν ἀκόμη, οὔτε περιεγράφησαν. Πληρεξούσιον τοῦ Δημητρίου πρὸς τὸν ἀδελφόν του Διονύσιον (30/11 Αὐγ. 1833) ἐδημοσίευσεν ὁ Λ. Χ. Ζῶης, περ. Ἰόνιος Ἀνθολογία Ι' (1936) σ. 128.

(4) Ἐνθ' ἄνωτ. σ. CXXVIII.

Αἱ δύο πρῶται ἀνέκδοτοι καὶ εἰς τὸ κείμενον καὶ εἰς μετάφρασιν:

1) Εἰς φύλλον *Al nobile signor Niccolò Manzaro Corfù*. Ἀπευθύνεται ἐκ *Zante Aprile S [tile] N [uono] 1833*. Ἀρχεται: *La buona Marianna* (5) dunque voleva scrivermi? Λήγει: *dico ch' io sono sempre il tuo armo amico D [ionisio] S [olomos]*.

2) Εἰς φύλλον *Al Nobile Signor Niccolò Manzaro Corfù*. Ἀπευθύνεται ἐκ *Zante 19 Giugno S [tile] N [uono] 1833*. Ἀρχεται: *Cara Signora Marianna, Caro Sig. Niccolotto*. Ἡο ricevute le vostre lettere... Λήγει: *In tanto viveti allegri e credetemi vostro amico D [ionisio] S [olomos]*. Μεθ' ὕστερογράφου.

Αἱ περισσότεραι τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Σολωμοῦ ἐδημοσιεύθησαν, ἐν μεταφράσει, ὑπὸ τοῦ Δεβιάζη καὶ ἄλλων μελετητῶν. Οὕτω καὶ τῶν ὑπ' ἀριθ. 1, 2 καὶ 4 περαιτέρω δημοσιευομένων ἔχουν ἴδει τὸ φῶς μεταφράσεις (6), ὥστε ἡμεῖς περιοριζόμεθα νὰ δώσωμεν τὸ ἰταλικόν των κείμενον μὲ μίαν περίληψιν.

Ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Σολωμοῦ πρέπει

(5) Μαριάννα εἶναι ἡ σύζυγος τοῦ Μαντζάρου.

(6) Ἡ ὑπ' ἀριθ. 1 περαιτέρω δημοσιευομένη ἐπιστολὴ ἐγένετο τὸ πρῶτον γνωστὴ ἐκ μετάφρασεως τμήματός της ἐν τῇ Ἐστία ὑπὸ τοῦ Γ. Καλοσγούρου. Ὁ αὐτὸς τὴν μετέφρασεν εἰς τὸ περ. Παναθήναια Δ' (1902) σ. 102-3. Ἡ μετάφρασις αὕτη ἀνετυπώθη: Δ. Σολωμοῦ, Τὰ ἰταλικά ποιήματα, πρόλογος καὶ μετάφρασις Γ. Καλοσγούρου, ἐν Ἀθήναις 1921 σ. 13-5 καὶ Δ. Σολωμοῦ, Ἀπαντα (Ἐλευθερουδάκης) Ἀθήναι, σ. 280-1. Τμήμα τῆς ὑπ' ἀριθ. 2 εὐρίσκω μεταφρασμένον ὑπὸ Μαρίνου Σιγούρου, Ὁ Σολωμός ἐν Κερκύρα, περ. Παναθήναια ΙΔ' (1907) σ. 144. Καὶ αἱ δύο ἐδημοσιεύθησαν — παραχωρήσει τῆς κ. Αἰμ. Φωκᾶ (ἐκ τοῦ ἴδιου δηλονότι χειρογράφου ἐκ τοῦ ὁποῦ περαιτέρω τὰς ἐκδίδω) — ἐν μεταφράσει μόνον γενομένη ὑπὸ Γ. Λαμπελᾶτ ὑπὸ τοῦ [Γ.] Ροντάκη, Δύο ἀνέκδοτες ἐπιστολὰς τοῦ Σολωμοῦ, περ. Κριτικὴ Β' (1903) σ. 766-8.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 4 μετεφράσθη ὑπὸ τοῦ Σπ. Δεβιάζη περ. Παναθήναια ΙΘ' (1910) σ. 57 καὶ ὑπὸ τοῦ Λ. Χ. Ζῶης, Ὁ Σολωμός καὶ ἡ φαρμακωθεῖσα ἀνεψιά του, Παντογνώστης Γ' (1924) σ. 180.

νά δημοσιευθοῦν ἐν πρωτοτύπῳ, οὐδεὶς πιστεύω ὅτι ἀμφισβητεῖ. Ἀπαραίτητον δὲ θεωρῶ τὴν πιστὴν δημοσίευσιν τοῦ κειμένου κάθε ἀλληλογραφίας ἀξιολόγου, χωρὶς περικοπᾶς· εἰς τοῦτο βοηθεῖ ὁ χρόνος, ἐπιτρέπων τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκείνων τὰ ὁποῖα θὰ ἐσκανδάλιζον ἐὰν ἀνεγινώσκοντο ὑπὸ συγγενῶν ἢ συγχρόνων.

Ἐν προκειμένῳ καὶ αἱ τέσσαρες ἐπιστολαὶ τοῦ Σολωμοῦ ἔχουν ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον, ἀφοῦ εἶναι μαρτύρια τῶν σχέσεών του, τῶν μελετῶν του, τῆς ψυχικῆς τοῦ διαθέσεως, τῆς ἀγάπης τῶν παιδιῶν, τῶν φίλων, τῆς μοναξιάς καὶ τῆς πίστεως πού ἔτρεφε διὰ τὴν νεότητά, τὴν συνδεδεμένην μετὰ τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους. Ἀπὸ τὴν πρώτην μανθάνομεν μετὰ πόσῃ εὐχαρίστησιν ἀφήνετο εἰς τὴν συντροφίαν τῶν ἀθῶων παιδιῶν τοῦ Μαρκοῦ (μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Στέλιος, τὸν ὁποῖον ἐθρήνησε κατόπιν θανόντα) (7), πόσον τὸν ἐβασάνιζεν ἡ ἀναζητήσις τοῦ «νέου εἴδους», τῆς εὐρέσεως τρόπου προσωπικῆς ἐκφράσεως, δηλονότι. Ἄν ἡ φύσις ἀρνήθη εἰς τὸν ποιητὴν τὴν ἔμπνευσιν, αἱ προσπάθειαι τοῦ δὲν εἶναι παρά μεταπτώσεις ἐκ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην πλάνην. Ἡ δευτέρα δεικνύει πόσῃ μοναξιάν ἠσθάνετο ἀκόμη ὁ ποιητὴς εἰς τὴν Κέρκυραν, τρία ἔτη μετὰ τὴν ἐκεῖ ἐγκατάστασίν του, καὶ τί ἀνεγίνωσκε ζητεῖ ἀπὸ τὸν Μαρκοῦ τὸ βιβλίον τοῦ Alessandro Manzoni (1785-1873), πιθανῶς τοὺς περιφήμους «Promessi Sposi» (α' ἔκδ. 1825), καὶ ἄλλο, «Ἐρευναι περὶ τὴν φύσιν τοῦ ὕφους», τοῦ Cesare Beccaria (1738-1794), τοῦ γνωστοῦ Ἰταλοῦ ποινικολόγου, συγγραφέως τοῦ «Περὶ ἐγκλήματος καὶ ποινῶν», τὸ ὁποῖον μετέφρασεν ὁ Κοραῆς (8). Μετὰ θερμὰς ἐκφράσεις ἀγάπης εὐχεται νὰ ἐπανίδῃ τὸν φίλον του, εἰς τὸν ὁποῖον ἐμπιστεύεται πό-

σιν ἀγάπην εἶχε πρὸς τὴν μόνωσιν ἀπὸ παιδί, ὅταν ἐσκέπτετο τὴν τύχην τοῦ πεταγμένου ἀπὸ τὸν Ὀλυμπον Ἡφαίστου, ὁ ὁποῖος εἰργάζετο εἰς ἕνα σπήλαιον μετὰ μόνην συντροφίαν τὸν ἀτέρμονα Ὠκεανὸν καὶ τὴν βοήν του.

Ἡ τελευταία ἐπιστολὴ στέλλεται πρὸς τὸν Δημήτριον Σολωμὸν ἀπὸ τὸν ποιητὴν, εὐθὺς ὡς αὐτὸς ἔμαθε τὴν αὐτοκτονίαν τῆς ἀνεψιάς του Ἀγγελικῆς Δημ. Σολωμοῦ, (1826-1850). Ἡ κόρη ἐπροτίμησε ν' ἀποθάνῃ παρά νὰ νυμφευθῇ μνηστῆρα τὸν ὁποῖον δὲν ἠγάπα (9). Περισσότερον ἀπὸ τοὺς στίχους, τοὺς ὁποίους ἀφήκεν ὁ ποιητὴς ἐπὶ τοῦ ἰδίου μεγαλοπρεποῦς δραματικοῦ συμβάντος (10), ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ δεικνύει τὴν ἠθικὴν ἀνωτερότητα, μετὰ τὴν ὁποίαν ἐδέχθη καὶ ἐπεδοκίμασε τὸ γενναῖον κτύπημα. Ὁ Σολωμὸς εἶδεν ἠθικὸν νόημα εἰς τὴν πράξιν μιᾶς γυναικός, ἡ ὁποία ἠδύνατο νὰ διδάξῃ ἀπειραρίθμους ἀνδρας πῶς νὰ ζοῦν καὶ πῶς ν' ἀποθνήσκουν. Ἡ ἐπιστολὴ δὲν ἔχει τίποτε πού νὰ ἐνθυμίζῃ τὰς συνήθειας ἢ συμβατικὰς φράσεις τῶν συλλυπητηρίων.

Σημειωτέον τέλος ὅτι τῶν δύο πρώτων ἐπιστολῶν τὰ αὐτόγραφα δὲν γνωρίζομεν τί ἀπέγιναν· τὰς ἐκδίδομεν ἐκ χειρογράφου παρασκευασθέντος ὑπὸ τοῦ Γ. Καλοσγούρου, τὸ ὁποῖον ἀντεγράψαμεν πρὸ τριετίας ἐν Κερκύρᾳ, παραχωρήσει τοῦ δικηγόρου κ. Θεοδ. Μακρῆ, γνωστοῦ μεταφραστοῦ τοῦ Σολωμοῦ καὶ φίλου τοῦ Μαβίλη. Τὴν τρίτην ἀντεγράψαμεν ἐκ τῶν χειρογράφων τῆς χήρας κ. Αἰμ. Φωκᾶ (κόρης τοῦ Καλοσγούρου), τῶν εἰτὰ περιελθόντων εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν τὴν τετάρτην ἀντεγράψαμεν ἐκ τοῦ σχεδίου τοῦ ἐν τῇ τεκτονικῇ Στοᾷ Ζακύνθου ἀποκειμένου (11). Αἱ δύο τελευταῖαι εἶναι αὐτόγραφοι τοῦ ποιητοῦ.

B'

I (12)

[Corfù] 27 Settembre 1830

Caro Giorgio !

Spiacermi le tue nuove ? Fiabe ! Fiabe ! Vi corsi anzi cogli occhi avidamente, e le lessi con quel piacere con cui si lege un ottimo libro stampato in nitidissimi caratteri ; e così farò sempre !

Quel fanciullo dalla testa bella ed ardità, me l' aspettavo di giorno in giorno, nella mia tana e fui spiacevolmente frustrato nella speranza : ma a me piace credere che non verrà frustrarmene un' altra che di lui

(7) Εὐρισκόμενα, Κέρκυρα 1859, σ. 385.

(8) Πρόκειται περὶ τοῦ «Ricerche intorno alla natura dello stile», ἑλλιποῦς διατριβῆς τοῦ Beccaria, ἐκδοθείσης ἐν Μιλάνῳ τὸ 1770.

nutro ; e di ciò mi è garante e quella sua fisonomia e l' educazione che voi altri saprete dargli. La prima volta che farai ritorno (deh sia presto) Egli e l' Elenuccia verranno qui da me ; e troveranno altri bambini ; e balleranno tutti, e faranno pazzie quante vorranno ed io in mezzo a loro !

E tu che fai ? Scrivi qualche cosa ? È pur dolce, nella quiete della piccola stanza propria, significare quello che dentro detta

(9) Πρὸς τὴν Ζώνην, ἐνθ' ἄνωτ.

(10) Στὸν καθρέφτη, π' ἀκέριαν ἐδέχθη τὴ γλυκεῖα τῆς παρθένου εἰκόνα μετὰ τοῦ γάμου στολὰς καὶ κορῶνα ρίχνει τρεῖς ἢ παρθένα ματιὰς τρεῖς κινῶντας τριγύρου φορές.

(Εὐρισκ. σ. 296.)

(11) Τὸ καθαρὸν εὐρίσκεται εἰς τὴν συλλογὴν Βλαχογιάννη.

(12) Ὡς ἐσημειώθη καὶ ἀνωτέρω, καὶ αὐτὴ καὶ ἡ ἐπομένη ἀπευθύνονται πρὸς τὸν Γεώργιον Μαρκοῦ.

4

A Sua Altezza il conte

Demetrio Solomòs Zante

Corfù 8 Settembre S. N. 1850.

La smisurata sublimità con cui la fan-

την είσοδον τῆς Φιλαρμονικῆς, ἀφοῦ μ' ἐπλησίασεν εἰς τ' ἀκρογιάλι, ὅπου ἔστεκα, ἔκαμε ἕνα ζώηρόν καὶ αἰφνίδιον θόρυβον, ποῦ τὸν ἤχηρα κατ' ἀρχὰς ὡς τὸν τελευταῖον χαιρετισμὸν τῆς Βασιλείσης, ὁστερα μίαν πρόσκλησιν διὰ νὰ μετάσχω τῆς χαρᾶς των, ἕως οὔτου αἱ πράξεις των καὶ οἱ λόγοι των μ' ὑπεχρέωσαν νὰ ἐννοήσω καθαρὰ πὼς εἰς αὐτὴν τὴν θερμὴν στιγμὴν οἱ νέοι ἐστρέφοντο πρὸς ἐμένα μὲ τὴν ἔμπνευσιν τῶν εὐγενῶν νεανικῶν ψυχῶν.

Τώρα ζητῶ ἀπὸ τὴν φίλιαν σοῦ νὰ μὲ δικαιολογήσης ἀπέναντί των μὲ τὸ κύρος τοῦ λόγου σου, ἐὰν ἡ ἀπάντησίς μου (εἰς τὰς ἐκδηλώσεις των) ἦλθεν ἀργή καὶ ἄλλιπής, καὶ νὰ τοὺς διαβεβαιώσης ὅτι μὲ ἐντελῶς ἄλλην καθαρότητα, πληρότητα καὶ ἀποφασιστικότητα (*) ἡ ψυχὴ μου, ἀναλογιζομένη τὸ μέλλον τῆς Πατρίδος πρὸς τὸ ὁποῖον ἐκείνοι ἐκ φύσεως εἶναι συνδεδεμένοι, τοὺς κεντρίζει πρὸς κάθε πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς ὑψηλόν, καὶ ὅτι παρακαλῶ νὰ τοὺς ἀκολουθήσουν αἱ πλέον ζηλευταὶ ἀπὸ τὰς εὐτυχίας τῆς γῆς.

Ὁ Δ. Σ. Σου.

(*) ἀπὸ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν δηλονότι κατὰ τὰς ἐκδηλώσεις τῶν νέων, ὅτε ἤρρησεν ὁ ποιητὴς νὰ ἐννοήσῃ περὶ τίνος ἐπρόκειτο καὶ ν' ἀνταποκριθῇ.

ciulla pose sotto i piedi le forze terrestri che così terribilmente industrie tendeano ad atterrare la sua nobile essenza, svegliò in me la più grande ammirazione. Milioni d' uomini dovrebbero imparare da essa a vivere ed a morire. L' ultimo suo pensiero lontano dai tesori di dolore che doveano scendere sul suo feretro, rivolse solo a coloro che intimamente l' amavano e desiderò che si mitigasse la loro angoscia. Io sono nel caso di secondar il suo desiderio sollevandomi con forza verso essa, che nella patria del bene, ove a sè cupidamente la trasse il modo della vita e della morte ci difenderà dai tanti furiosi che ci circondano. Così questo avvenimento che colla sua ombra venne furtivo e potente per tanti anni a turbarmi lo spirito, mi apre, ora che accade, una fonte inesauribile di ammestramento e di conforto. Io vivo nella certezza che il cielo concederà presto altrettanto al tuo animo.

Il tuo Dionisio.

Non leggerà questa lettera che al solo Rainer.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ

ΑΙΓΙΟΝ

Πόλη, ποῦ διαγράφεσαι θολὴ
κάτω ἀπὸ τὸ φθινοπωρινὸ
τῆς πικρῆς μου μοίρας οὐρανό,
σ' ἔζησα καὶ μ' ἔζησες πολὺ!

Πόνος μου μαζί ἤσουν καὶ χαρά,
κι' ἔμεινα τῆς πλήξης σου βλαστός·
στὸν πυκνὸν ὀρίζοντά σου ἐντός,
εἶχα πρῶτα ἀπλώσει τὰ φτερά.

Τ' ἀνοιξα γοργός, νὰ δυνηθῶ
νὰ πετάξω, τ' ἀγνωστα νὰ ἰδῶ·
βαρὺς ὁμως ἔπεσα, κι' ἐδῶ
τώρα κεῖμαι — πέτρα σὲ βυθό...

Σκιὰ στοὺς στενοὺς δρόμους σου περνῶ
μόνος, ὡς μὲ σύρεις καί, χωρὶς
οἶχτο, δεσμὰ πλάνης μου φορεῖς
καὶ σιγὰ μὲ φθεῖρεις ταπεινό.

Τ' ὄμμα μου συχνὰ κυκλοβολῶ
κι' ἔξωθὲ σου ἐλεύθερο περνᾷ·
ὁμως μ' ἐμποδίζουν τὰ βουνά,
πνίγοντας τὸν πόθο μου δειλό.

Τὴ γλαυκὴν ἐλπίδα μου ἐξανθεῖ
μόνη ἢ θάλασσά σου — διαφυγῆ,
ὅταν τ' ὄνειρό μου ναυαγεῖ
σ' ἕνα δυσμικὸ νέφος βαθύ.

Πόλη, ὦ! σὺ, ποῦ πνίγεσαι θολὴ
κάτω ἀπὸ τὸ φθινοπωρινὸ
καὶ πικρὸ τῆς μοίρας σου οὐρανό,
μ' ἔζησες καὶ σ' ἔζησα πολὺ!

Τώρα σκέφτομαι ἕνα χωρισμό...
Πόλη, πέρα ἀπ' ὅπου μὲ κρατεῖς,
τῆς φυγῆς ὁ δρόμος μου πλατὺς
μὲ καλεῖ, καὶ τρέμω, καὶ τολμῶ!

Ἄχ! εἶναι λυγρός ὁ χωρισμός,
καὶ δὲν εἶναι νὰ τὸν ψάλει ὠδή:
μ' ἔφεραν ἢ μοῖρα ἐδῶ παιδί,
κι' ἄντρας τώρα φεύγω νοσταλγός.

Τώρα ἂν λέω νὰ φύγω, νὰ χαθῶ
μὰ τὸ νοῦ μου ἐδῶ προσκυνητὴ
πάντοτε ἕνας τάφος θὰ κρατεῖ
καὶ μιὰ ἀγάπη — πέτρα στὸ βυθό...

ΚΛΕΑΡΧΟΣ ΣΤ. ΜΙΜΙΚΟΣ